

KHẢO SÁT MỘT SỐ ĐẶC ĐIỂM SINH HỌC LIÊN QUAN ĐẾN ĐẶC TÍNH KHÔNG HẠT CỦA CAM SOÀN KHÔNG HẠT ĐƯỢC PHÁT HIỆN TẠI TỈNH HẬU GIANG

Nguyễn Quốc Sĩ, Nguyễn Bá Phú

TÓM TẮT

Đề tài được thực hiện nhằm xác định nguyên nhân không hạt của cá thể cam Soàn được phát hiện năm 2015 tại tỉnh Hậu Giang. Bốn khảo sát được tiến hành trên cá thể cam Soàn không hạt và có hạt (đối chứng): (1) sự hữu dục của hạt phấn (nhuộm hạt phấn với aceto-carmin 5%); (2) sự phát triển của tiểu noãn tại thời điểm hoa nở; (3) sự xuất hiện của ống phấn trong bầu noãn khi được thụ phấn bổ sung; (4) khảo sát khả năng thụ tinh của tiểu noãn khi được thụ phấn bổ sung. Kết quả cho thấy, (1) tỷ lệ hạt phấn được nhuộm màu với aceto-carmin 5% của cá thể cam Soàn không hạt thấp hơn cam Soàn có hạt (41,8% so với 58,1%); (2) số lượng tiểu noãn là 9,07 và kích thước tiểu noãn (chiều dài: 160 μ m, chiều rộng: 101 μ m, tỷ số chiều dài/chiều rộng: 1,60) tương đương với cam Soàn có hạt; (3) trong điều kiện tự thụ phấn, thụ phấn bổ sung cam Sành và thụ phấn bổ sung cam Soàn có hạt vào giai đoạn 3 ngày sau khi thụ phấn, trên đầu nhụy của cá thể cam Soàn không hạt có số lượng ống phấn tương đương nhau (tần tự: 408, 328 và 433 ống phấn) nhưng thấp hơn nhiều so với cá thể cam Soàn có hạt (tần tự: 1.405, 1.101 và 1.507 ống phấn). Vào giai đoạn 6 ngày sau khi thụ phấn bằng các phương pháp khác nhau (tự thụ phấn, thụ phấn bổ sung cam Sành và thụ phấn bổ sung cam Soàn có hạt) bầu noãn của cá thể cam Soàn không hạt có số ống phấn tương đương nhau (lần lượt: 1,3, 0,7 và 1,3 ống phấn) nhưng thấp hơn rất nhiều so với cá thể cam Soàn có hạt (lần lượt: 32,8, 28,0 và 31,8 ống phấn). (4) Ở cá thể cam Soàn không hạt, khi thụ phấn bằng các phương pháp khác nhau (tự thụ phấn, thụ phấn bổ sung cam Sành và thụ phấn bổ sung cam Soàn có hạt) đều có tổng số hạt ít (lần lượt: 2,13, 1,20 và 1,60 hạt) và đặc biệt tất cả trái đều có số hạt nhỏ hơn 5. Vì vậy, nguyên nhân cho trái không hạt ở cá thể cam Soàn không hạt được phát hiện ở tỉnh Hậu Giang có thể là do bất tương hợp không hoàn toàn.

Từ khóa: Cam Soàn, ống phấn, Hậu Giang, không hạt, bất tương hợp.

Người phản biện: TS. Ngô Hồng Bình

Ngày nhận bài: 23/4/2018

Ngày thông qua phản biện: 23/5/2018

Ngày duyệt đăng: 31/5/2018